

Vroegtijdige weeën en dreigende vroeg-geboorte

Deze brochure geeft je informatie over de oorzaak, gevolgen en behandeling van vroegtijdige weeën. Een zwangerschap duurt gemiddeld 40 weken, maar een periode van 37 tot 42 weken beschouwt men als een normale duur van de zwangerschap. Vroegtijdige weeën zijn weeën die optreden voor 37 weken. Ze kunnen leiden tot een bevalling op een te vroeg tijdstip, dat wil zeggen voordat de zwangerschapsduur 37 weken is. Dit noemt men ook wel een preterme bevalling. Het kind is dan bij de geboorte nog onrijp en heeft extra medische verzorging nodig. Zo'n te vroeg geboren kind noemt men een premature baby.

De behandeling van vroegtijdige weeën heeft als doel het tijdstip van de bevalling uit te stellen en ervoor te zorgen dat de geboorte van het kind plaatsvindt in een optimale situatie.

Misschien heb je na het lezen van deze brochure nog vragen. Je gynaecoloog is altijd bereid deze te beantwoorden.

Vroegtijdige weeën

Weeën zijn pijnlijke samentrekkingen van de baarmoeder die leiden tot ontsluiting van de baarmoedermond en uiteindelijk tot de bevalling. Wanneer ze meer dan drie weken voor de uitgerekende datum optreden, spreken we van vroegtijdige weeën. Het kan dan gaan om een dreigende vroeggeboorte. Op zich verschillen vroegtijdige weeën niet van weeën rond de uitgerekende datum. Vaak zijn echte weeën pijnlijk en regelmatig. Ook kan verlies van wat bloed, slijm en/of vruchtwater optreden.

'Harde buiken' zijn geen weeën, maar normale samentrekkingen van de baarmoeder. Ze treden meestal niet regelmatig op, maar meer verspreid over de dag. Ze zijn vaak meer ongemakkelijk dan pijnlijk en veroorzaken geen ontsluiting.

Vroegtijdig gebroken vliezen

Soms begint een voortijdige bevalling met het breken van de vliezen. Vochtverlies kan wijzen op gebroken vliezen. Meestal vangt men aflopend vocht op om vast te stellen of het om vruchtwater gaat en niet om urine of vaginale afscheiding.

Als de vliezen te vroeg breken kan de bevalling op gang komen. Er is een kans op infecties die zich via de vagina naar de baarmoeder en het kind kunnen uitbreiden. Zowel de moeder als het kind kunnen daar ziek van worden. Daarom houdt men de temperatuur van de moeder en de hartslag van het kind goed in de gaten.

Antibiotica schrijft de arts soms voor om een infectie te voorkomen of te behandelen. Deze medicijnen, die men aan de moeder geeft, komen via de placenta ook bij het kind terecht.

Risicofactoren voor een vroegtijdige bevalling

In Nederland wordt 7-8% van alle baby's te vroeg geboren. Vaak is de oorzaak van vroegtijdige weeën en vroeggeboorte onbekend. Je voorgeschiedenis speelt een rol bij de kans op vroeggeboorte. Zo is er na een te vroege bevalling bij een vorige zwangerschap meer kans om ook in een volgende zwangerschap te vroeg te bevallen.

Ook een operatieve verkorting van de baarmoedermond (zoals een grote conisatie) kan een rol spelen.

Andere oorzaken kunnen te maken hebben met omstandigheden of problemen in je huidige zwangerschap, zoals een meerlingzwangerschap, een te grote hoeveelheid vruchtwater (hydramnion), een ontsteking, bloedverlies in de zwangerschap, te vroeg breken van de vliezen, slapte van de baarmoedermond (cervixinsufficiëntie) en ziekte van de aanstaande moeder, vooral een infectieziekte.

Onderzoek

Bij vroegtijdige weeën doet de gynaecoloog onderzoek om te beoordelen of er werkelijk sprake is van een dreigende vroeggeboorte. Om te beoordelen of er al ontsluiting is verricht de arts veelal een inwendig onderzoek (vaginaal toucher of vaginale echo). Dit gebeurt over het algemeen alleen wanneer de vliezen niet gebroken zijn. Bij gebroken vliezen is vaginaal onderzoek met een steriele spreider (speculum) een mogelijkheid, maar men doet dit onderzoek niet altijd. Ook is er een onderzoek dat kan voorspellen of het waarschijnlijk is dat de bevalling gaat doorzetten (Fibronectinetest)

Daarnaast zijn er andere onderzoeken om je conditie en die van je kind te controleren. Vaak wordt er met een wattenstokje een kweek afgenomen van de baarmoedermond, de ingang van de vagina of de anus om eventuele infecties op het spoor te komen.

De weeën en de reactie van je kind op deze weeën kan men beoordelen met behulp van een CTG. Dit is een afkorting voor cardiotocogram: een registratie van de hartslag van het kind en de weeënactiviteit.

Echoscopisch onderzoek geeft informatie over de ligging en de conditie van je kind, de hoeveelheid vruchtwater, en de plaats van de placenta (moederkoek). Met dit onderzoek is het ook mogelijk de lengte van de baarmoedermond te meten. Dit gebeurt met een inwendige echo via de vagina

Bloed- en urineonderzoek kan aanvullende informatie geven over je conditie en over aanwijzingen voor infecties, zoals een blaasontsteking. De verpleegkundige controleert

regelmatig je bloeddruk en temperatuur en vaak wordt er naar hart en longen geluisterd door een arts.

Behandeling van een dreigende vroeggeboorte

De behandeling is afhankelijk van de duur van de zwangerschap, jou conditie en die van je kind, en natuurlijk van de mate van ontsluiting. Bedrust en behandeling van een eventuele (blaas-) ontsteking verminderen vaak de weeënactiviteit.

De gynaecoloog kan medicijnen voorschrijven om de weeën te remmen (weeënremmers). Als er al veel ontsluiting is, bijvoorbeeld meer dan 5 centimeter, is de kans zeer klein dat het nog lukt om de bevalling enige dagen uit te stellen. Regelmatig wordt er bij een dreigende vroeggeboorte antibiotica gegeven als voorzorgsmaatregel.

Voor 33-34 weken zwangerschapsduur schrijft de gynaecoloog bij weeënremming vrijwel altijd ook corticosteroïden voor, om de rijping van de longen en andere organen van je kind te bevorderen.

Weeënremming vóór 24 en ná 34 zwangerschapsweken is niet zinvol. In bepaalde situaties – zoals bij een zeer ernstige hoge bloeddruk, bij ernstige groeivertraging van de baby, of bij infecties in de baarmoeder – wordt er al voor de 34e zwangerschapsweek afgezien van weeënremming en wordt de geboorte van het kind niet tegengehouden.

Of weeënremming tussen 30 en 34 weken zinvol is weten we niet zeker, daarom wordt in een landelijke studie (Apostel 8) onderzocht of het beter is wel of geen weeënremming te krijgen. Ook Gelre ziekenhuizen doet mee aan deze studie.

Het is gebruikelijk de geboorte van kinderen die nog geen 32 zwangerschapsweken oud zijn, in een centrumziekenhuis (derdelijns ziekenhuis) te laten plaatsvinden. Een dergelijk ziekenhuis beschikt over een neonatale intensive-care-afdeling (NICU), waar intensievere zorg zoals mogelijkheden tot beademing aanwezig is. Als het niet mogelijk is de weeënactiviteit af te remmen bij een kortere zwangerschapsduur, is overplaatsing naar zo'n centrum meestal het beste.

Corticosteroïden

Corticosteroïden zijn bijnierschors hormonen. Het lichaam maakt deze hormonen onder invloed van stress, maar ze kunnen ook via een injectie aan de moeder toegediend worden. Bij kinderen die te vroeg geboren worden, functioneren de longen en andere organen nog niet helemaal. Om deze sneller te laten rijpen krijgt de moeder voor de geboorte corticosteroïden. Deze middelen komen via de placenta bij het kind. De longen en andere orgaansystemen van de baby rijpen dan versneld.

Kinderen die voor 34 weken geboren worden nadat de moeder corticosteroïden heeft gekregen, hebben een betere prognose. Het effect van corticosteroïden is al meetbaar na 12 uur, maar optimaal na 24-48 uur. Hun werking duurt zeker een week. Voorbeelden van dergelijke medicijnen zijn betamethason en dexamethason.

De bijwerkingen voor de moeder zijn gering. Het kind kan de eerste tijd wat minder beweeglijk zijn en op het CTG vertoont de hartslag vaak een wat rustiger beeld, maar tot nu toe zijn er geen nadelige effecten aangetoond.

Weeënremmende medicijnen

De meest gebruikte weeënremmers in dit ziekenhuis zijn Nifedipine (Adalat®) of atosiban.

Nifedipine, is nog niet officieel als weeënremmer geregistreerd. Er is echter ruime ervaring met dit middel.

Atosiban is een vloeistof die opgelost in een infuus gegeven wordt. Bij een zeer vroege dreigende vroeggeboorte (minder dan 30 zwangerschapsweken) wordt ook wel indometacine (Indocid®) als zetpil toegediend. Ook Indocid® is nog niet officieel als weeënremmer geregistreerd.

Alle weeënremmers kunnen effectief zijn in het verminderen of stoppen van weeën. Vaak geven ze niet meer dan enkele uren tot dagen uitstel van de bevalling. Juist deze extra tijd geeft de mogelijkheid om corticosteroiden te geven en/of jou naar een centrumziekenhuis (derdelijns ziekenhuis) met een NICU over te plaatsen.

Bijwerkingen van weeënremmers

Nifedipine en atosiban kunnen als bijwerking milde hoofdpijn, duizeligheid, misselijkheid, vaatverwijding en toename van de hartslag hebben. Indometacine veroorzaakt soms maag- en darmklachten en duizeligheid. Ook kan Indometacine ongewenste effecten hebben op het kind. Daarom mag het maar kort gegeven worden, liefst in een lage dosis en niet meer na de 30e week. Je arts zal dit verder uitleggen. Bij te ernstige bijwerkingen van weeënremmers is het mogelijk de dosering te verlagen. Zo nodig wordt gestopt of schrijft de arts een ander middel voor. Koorts tijdens weeënremming, zeker als de vliezen gebroken zijn, kan duiden op een infectie. Het is dan beter de weeënremming te stoppen, antibiotica te geven en de baby te laten komen.

Kinderafdeling en kinderarts

Wanneer je opgenomen bent in verband met een dreigende vroeggeboorte is het vaak mogelijk om al voor de bevalling de couveuse/kinderafdeling van het ziekenhuis te bezoeken. Zo krijg je een idee waar je kind na de bevalling terecht komt. Ook een gesprek met de kinderarts geeft vaak al veel duidelijkheid. Het is dan belangrijk om te bespreken of er problemen te verwachten zijn, nu of later.

Als de bevalling doorzet

Een prematuur kind kan op de natuurlijke manier, via de vagina, geboren worden. Wel heeft een premature baby minder reserve dan een voldragen pasgeborene. De hartslag van de baby wordt bewaakt tijdens de bevalling om te kunnen ingrijpen als het nodig is. Doorgaans is een kinderarts aanwezig of direct oproepbaar. Afhankelijk van de zwangerschapsduur wordt de baby vrij snel na de geboorte in de couveuse gelegd om afkoeling te voorkomen. Ook aan een prematuur kind kun je borstvoeding geven. Te vroeg geboren baby's drinken vaak slecht aan de borst, omdat ze meestal de kracht en zuigreflex nog niet hebben. Je kunt dan kolven en de verpleegkundige geeft de moedermelk per sonde aan je kind. Gelre ziekenhuizen heeft een brochure over borstvoeding. Daarin kun je alles lezen over borstvoeding en afkolven.

Wanneer je kind op de couveuseafdeling is opgenomen, breng je een gedeelte van de kraambedperiode in het ziekenhuis door. Mogelijk gaat dan wel je eigen bijdrage van de zorgverzekering gelden. Het is verstandig om hiervoor navraag te doen bij je verzekeraar, om te voorkomen dat je onverwachte kosten krijgt.

Afhankelijk van je aanvullende ziektekostenverzekering is er na ontslag uit het ziekenhuis de mogelijkheid om gebruik te maken van uitgestelde kraamzorg. Ook hiervoor kun je navraag doen bij je verzekering.

Als de bevalling niet doorzet

Als je weeënremmers hebt gekregen, worden die na enkelen dagen afgebouwd. Als je opnieuw weeën krijgt wordt er zo nodig een tweede periode van weeënremming voorgeschreven.

Wanneer alles rustig blijft ga je naar huis met het advies om de eerste tijd rust te houden. Pas als blijkt dat er geen nieuwe weeën optreden kun je je dagelijkse activiteiten weer opnemen. Ook is er dan geen bezwaar meer tegen seksuele gemeenschap en eventuele werkhervatting. Controle door de gynaecoloog is niet meer nodig, en terugverwijzing naar je verloskundige of huisarts is mogelijk (behalve als er een andere reden was voor controle door de gynaecoloog).

Bij gebroken vliezen adviseert de gynaecoloog doorgaans observatie in het ziekenhuis en opname tot aan de bevalling. In enkele plaatsen is bewaking thuis mogelijk: een verloskundige of verpleegkundige die aan het ziekenhuis verbonden is, maakt dan thuis regelmatig een CTG. Deze situatie bestaat niet in Gelre ziekenhuizen. Hier is wel een spoedpoli aanwezig waar mensen dagelijks terecht kunnen.

Af en toe mag iemand met gebroken vliezen weer naar huis. Je krijgt dan informatie mee voor controle van je pols (hartslag) en temperatuur. Ook krijg je afspraken mee voor dagelijkse controle op de spoedpoli voor het maken van een CTG.

Patiëntenorganisaties

Vereniging van Ouders van Couveusekinderen

Landelijk Secretariaat V.O.C.

Postbus 1024

2260 BA Leidschendam

Tel: 070 - 386 25 35

E-mail: info@couveuseouders.nl

Website: www.couveuseouders.nl

Nederlandse Vereniging voor Ouders van Meerlingen (NVOM)

Postbus 14
AA Almere
Tel: 036 - 5318054
E-mail: secretariaat@nvom.net
Website: www.nvom.nl

De Nederlandse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie, de beroepsvereniging van je gynaecoloog, vindt het belangrijk dat patiënten goede voorlichting krijgen. De belangrijkste voorlichting vindt plaats in de spreekkamer, tijdens je gesprek met de gynaecoloog. Daarnaast is het plezierig als je thuis het een en ander nog eens kunt nalezen. Deze brochure is bedoeld als aanvulling op het gesprek met de gynaecoloog. Bedenk bij het lezen dat jou gezondheidssituatie anders kan zijn dan in deze brochure is beschreven of dat niet alle beschreven onderdelen op jou van toepassing hoeven te zijn. Verder lezen? www.degynaecoloog.nl

